

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет Педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИХОВАТЕЛЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ
СЕРЕДОВИЩІ ЗДО**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.**

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Професійна діяльність вихователя в інклюзивному середовищі ЗДО
Викладач (і)	Кравець Надія Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент
Контактний телефон викладача	+380660256101, +380978691513
E-mail викладача	kravets.nadiia@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Силабус з вибіркової навчальної дисципліни «Професійна діяльність вихователя в інклюзивному середовищі ЗДО» є нормативним документом Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, який розроблено кафедрою теорії та методики дошкільної спеціальної освіти на основі освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта, спеціальності 012 «Дошкільна освіта» денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансфернонакопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Професійна діяльність вихователя в інклюзивному середовищі ЗДО», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою даного курсу є формування готовності майбутніх фахівців до майбутньої професійної діяльності та розкриття основних понять навчання і виховання дітей дошкільного віку із ООП до навчання у школі. Під час вступу дітей до школи часто виявляється недостатня сформованість будь-якого компонента готовності. Цілі курсу: ознайомити майбутніх фахівців з найбільш Мета навчальної дисципліни – розкрити зміст і методику застосування загальних підходів до інклюзії в закладі дошкільної освіти; поняття «діти з особливими освітніми потребами»; діяльність інклюзивно-ресурсних центрів щодо створення відповідних умов дитині з особливими освітніми потребами; діяльність асистента вихователя закладу дошкільної освіти. Формувати вміння здійснювати відбір наукових розробок у галузі дошкільної та інклюзивної освіти та вміло адаптувати їх до рівня розвитку дітей в освітньому середовищі закладів різного типу. Сформувати у студентів системні знання про сутність, механізми, види, фактори організації інклюзивного освітнього середовища, якість взаємодії між вихователем і дітьми, батьками, взаємодії між самими дітьми, те, наскільки освітнє середовище сприяє розвитку та формуванню особистості дитини з ООП. Завдання - вироблення системи знань про сутність, механізми, види, фактори, , сприяють формуванню не лише організації фізичного середовища, а й стратегіям формування якісної соціальної взаємодії, в основі якої є повага до

кожного учасника освітнього процесу методичними напрямками, методами, засобами і нормами підготовки дитини із ООП до школи, формування уміння творчо застосовувати знання на практиці у ЗДО, ІРЦ та ЗЗСО.

4.Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Загальні компетентності (за професійним стандартом)

ЗК.01 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК.06 Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності (етична компетентність).

Спеціальні (фахові компетентності)

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

-Педагогічне партнерство - здатність до ефективної співпраці та комунікації в професійній діяльності; здатність залучати учасників освітнього процесу на засадах партнерства та взаємної відповідальності; здатність до командної взаємодії

-Морально-етична - здатність враховувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини під час освітнього процесу та здійснювати його незалежно від власних поглядів, стереотипів та упереджень

Професійний розвиток та самовдосконалення

-Здатність до навчання впродовж життя - здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності; здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту.

Програмні результати навчання

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПРН-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами

ПР-05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПРН-7 Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПРН-8 Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням .

ПРН - 10 . Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці

ПР-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год/4 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год/6 год
самостійна робота	60 год/80 год

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
8	012 Дошкільна освіта	4	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Загальні питання інклюзивної освіти дітей дошкільного віку	2	2	10
Тема 2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах і законодавстві. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.	2	4	10
Тема 3. Державно-громадське управління інклюзивною освітою.	2	2	10
Тема 4. Дитина, що потребує особливої освітньої підтримки, як суб'єкт інклюзивної освіти.	2	2	10
Тема 5. Умови організації інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку дітей дошкільного віку.	2	4	10
Тема 6. Співробітництво та основні принципи командного підходу. Місце вихователя ЗДО у структурі професійного співробітництва в	2	4	10

інклюзивному навчальному закладі.			
	ЗАГ.:	12	18
			60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Семестр VIII Вид контролю – залік Максимальна оцінка – 100 балів (практичні заняття – 5х9=45 балів, контроль самостійної роботи – 5 балів, екзамен – 50 балів). Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту).
Вимоги до письмових робіт	Самостійне виконання, власний аналіз та міркування
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов’язкове виконання усіх завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни. Максимальна оцінка – 45 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов’язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх практичних занять протягом двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських та практичних заняттях, виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.
Підсумковий контроль	залік; форма здачі (комбінована - усне опитування і у формі тестування за 100 б. шкалою

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)</p> <p>Академічна доброчесність: студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені</p>
--

Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83.pdf>

Відвідування занять: Обов'язкове. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Неформальна освіта: Перезарахування результатів передбачене згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника
<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Incheon Declaration: Education 2030: Towards Inclusive and Equitable Quality Education and Lifelong Learning for All. [URL:https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000233137](https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000233137) (дата звернення: 12.01.2022).
2. Закон України «Про дошкільну освіту». [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text) (дата звернення: 12.01.2022).
3. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 12.01.2022).
4. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 12.01.2022).
5. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення: 12.01.2022).
6. Концепція розвитку інклюзивного навчання. [URL:https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitkuinklyuzivnogo-navchannya](https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitkuinklyuzivnogo-navchannya) (дата звернення: 12.01.2022).
7. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» від 15 вересня 2021 р. № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.01.2022).
8. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти» від 10 квітня 2019 р. № 530. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.01.2022).
9. Розпорядження КМУ «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» від 14 квітня 2021 р. № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.01.2022).

10. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitkuvishoji-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki> (дата звернення: 10.08.2022).
11. Проєкт Національної стратегії розвитку інклюзивної освіти на 2022–2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-rozrobilostrategichni-napryami-rozvitku-inklyuzivnoyi-osviti-do-2030-roku> (дата звернення: 10.08.2022).
12. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponentdoshkilnoyi-osviti-v-ukrayini> (дата звернення: 02.08.2021).
13. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0615736-12#Text> (дата звернення: 05.04.2021).
14. Звіт про хід і результати виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України у 2019 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zvit-pro-hid-i-rezultati-vikonannya-programi-diyalnosti-kabinetuministriv-ukrayini-u-2019-roci> (дата звернення: 19.07.2022).
15. Звіт про хід і результати виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України у 2020 році. URL: <https://docs.dtkr.ua/download/pdf/1095.21852.1> (дата звернення: 19.07.2022).
16. Міністерство освіти і науки України. Статистичні дані. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne-navchannya/statistichni-dani> (дата звернення: 19.07.2022).
16. Національна економічна стратегія на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.08.2021).
17. Сорочан М. Сучасні підходи до забезпечення якості освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захист в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму». Кам'янець-Подільський :Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, 2019. С. 381–383.
18. Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів на 2021 і 2022 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» від 4 серпня 2021 р. № 883-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/883-2021-%D1%80#n12> (дата звернення: 12.02.2022).
19. Національна стратегія розвитку інклюзивної освіти на 2022–2032 роки». URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/210719-strategiya-inklyuziya.pdf> (дата звернення: 12.08.2022).
20. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки» від 23 лютого 2022 року №286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.01.2022).
21. Стратегічна піраміда розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/15/VO.plan.2022-2032/Stratehichna.piramida-23.02.22.pdf> (дата звернення: 11.07.2022).
22. План пріоритетних дій Уряду на 2021 рік. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-prioritetnih-dij-uryadu-na-2021-s240321> (дата звернення: 02.08.2021).
23. Сорочан М. Освітній напрям «Дитина в соціумі» як важлива новація в державному стандарті дошкільної освіти. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх

фахівців дошкільної освіти» : зб. наук. пр. Хмельницький : Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, 2021. С. 269–272.

24. Беленька Г., Борисова З., Машовець М. та ін. Підготовка вихователів до розвитку особистості дитини в дошкільному віці : моногр. К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 310 с.

25. Слюсарук-Літвін С. Готовність майбутніх вихователів до педагогічної діяльності як результат професійної підготовки Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. С. 162–166. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.35>.

26. Трофаїла Н. Підготовка майбутніх вихователів до емоційного розвитку дітей дошкільного віку : автореф. дис. ... канд пед. наук :13.00.08 «Дошкільна педагогіка». Одеса, 2019. 22 с.

27. Чайка В. Психолого-педагогічні умови підготовки майбутнього фахівця дошкільної освіти до саморегуляції професійної діяльності в процесі навчання у закладах вищої освіти. Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування : колективна моногр.. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2019. 240 с.

28. Садова І. Особливості підготовки майбутнього вчителя до навчання дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти. URL: <https://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/014-45.pdf> (дата звернення: 15.04.2021).

29. Мельник Н. Правове забезпечення інклюзивної освіти дітей дошкільного віку. URL: <http://dpsz2018.blogspot.com/2018/11/blogpost87.html> (дата звернення: 15.04.2021).

30. Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.11.2021).

Викладач: _____ **Надія КРАВЕЦЬ** (кандидат педагогічних наук, доцент)